

SYNTYMÄKYLÄNI

Lapsuuden kyläni, jossa siis kotini,
oli erikoinen, historia moinen.
Anolan kartano, Hornin ja Kurkien,
tänään Frencellien.
Ulottui Kullaalta rajalle Luvian.
Osana Anolaa Oso ja Viikkala, Kivialho sekä
Ruhaden seutu ja kyliä monta aina
Kotkankulmaan järven taakse kauas.
Miten olivatkaan Hornin ja Kurkien aikaan
pinta-alat. Nehän kasvoivat vaan tapaan
nousevan maan.

Noin vuosisataa kaksi paluu taaemmaksi
asutuksen purku rannoilta alettiin,
tulelta suojeltiin, erilleen siirrettiin.
Pihatkin suljetut. Samoin kylät öiset.
Petojen takia ei ollut lakia,
öiseen kulkuun läpi tiheiden kylien.
Myös siirtojen jälkeen turvallisuus kärkeen
umpihoineen niin, iltaisin suljettiin.
Susia, karhuja vaelteli tuolloin saalista etsien,
pedot nuo metsien.

Palojen takia talot siis siirrettiin
uusiin vain kohteisiin.
Tehtiin pakkosiirto, historiaan piirto.
Vain Puonti jätettiin.
Nikki siis siirrettiin metsien reunalle,
Knuutila rajalle Ruskilan kylän ja
Mikola mäkeensä.
Mutta ei taajamaan ehkä kuulunutkaan,
kuin tilojen torpat ja mäkituvat pienet
ja käsityöläiset, kylämme perällä.
Kahdeksantoista siis oli vuosisata noin
puolivälissä, kun kylä asutus toiseksi muutettiin.

Kotini rälssinä hoidettiin aiemmin,
halu kehitykseen ehkä katkaisi sen
aikaan Järnefeltin, innosta meijeriin,
karjanhoidon tuoton suurin parannuksin,
vietiin Pietariinkin.
Joen ylityksiin siltoja, losseja saatu ei kuitenkaan.
Siis rälssitilat vaan osin pois kaupataan,
tilat joen takaa ostajat nyt siis saa tiloja omistaa.

Ostajan kuolema leskelle huolena.
Gustavin jälkeen siis Helena Mikola
joutui vaikeuksiin,
Mikolan myymiseen johti se kiireeseen.

Isoisäni sen teki tarjouksen, lunasti velkoineen
tuon Mikolan tilan joesta Luviaan,
ja muutti Mikolaan perheineen asumaan.
Mikolan peltojen ja metsien välissä oli tie järvelle,
pihkalle kanerville se matka tuoksuikin,
sekä suopursulle.
Ja tienvarsi oli tonttina monille torpille
pienille ja mäkituville, käsityöläisille.

Lapsena ollessain sen ma todeta sain,
Nikin papan toimet nähdä monen monet.
Utterta toimissaan, kun vielä voimissaan.
Vävy naapurissa tiilitehtaansa kattotiliä vaan
valmisti laitteillaan.
Myös Petsamon tiellä ehti urakoida.
Vävyllä toisella pientila pellolla Nikin entisillä.
Vihtorin työllisti,
hän maitokuskiksi ohessa ennätti.
Väki hoiti työnsä, levossa sai yönsä
rauhassa nukkua.
Töihin ei hukkaa kaiketi edes voi.
Säpittä ovet vaan, ei sentään raollaan,
olivat päivin öin. Kansa oli rehti.
Pellot viljavat niin ja viljaa tuotettiin.
Oli karjaa paljon, sekä hoitajia.
Monet heistä muistan,
pysyvät rengit ja piiat luotettavat.

Puontin tupa oli kohtaamispaikka, se,
jossa tapaamisiin illoin kokoonnuttiin.
Emma ja Oskari, vanhat mielestäni,
taloa isännöivät.
Vappulan emäntä Veera, oli vanhin,
Viljo ja Hilja siis jo isäntäpari.
Muissa taloissa kai, sanoa voi niinkin,
keski-ikäiset vaan hoitivat vastuutaan.
Knuutilassa Bruno ja Lydia silloin tilaa hallitsivat.
Sitten rakennukset raju palo poltti.
Vuosi kolkytkolme, kesä oli lämmin,
senkin muistan hyvin.
Kotimäeltä näin ne korkeat liekit,
joita hämmästelin.

Neljän olin silloin,
katselupaikankin muistan kuin eilisen.
Kuitenkin muistelen jokaisen ihmisen
kylän muodostaneen.
Tätini Emman ja Frans-setäni kiltin
Joita ma rakastin, muistan ja kaipasin.
Myös Annin, Vihtorin ma usein tapasin,
postin hakiessain.
Knuutilan, Vappulan ja Nikin asujat.

Harvemmin kuitenkin, ja vain kun kutsuttiin.
Suku kutsumatta iltaisin tapasi useinkin toisiaan.
Kun vanhat poistuivat aikaan opiskelun,
kylä muuttui paljon heidän lähdettyään.
Vielä ma siellä käyn, jälkeen muuton hetken,
retken kylääni teen ja kuudenkymmenen
menneen vuoden jälkeen, maiseman tavoitan.
Kotini Mikolan päättyi jatkumo vaan.
Siellä en käynytään ole kertaakaan sen jälkeen
kun siskoni joutui taas sairaalaan.

Kukkakoski mennyt, kadonnut myllyineen.
Apajarannan vaan kotkansiivet kasvaa
ja viihtyy paikallaan.

Pikkujoen kosket lorisevat vielä.
Sihisten kiitävät sähköiset junat ja hurina tauoton
kakkostien kuuluvi kauaksikin toki.
Ei niin kuin ennen nuo ratakartijat ja
eräät kuljettajat
Mikolasta vievät maistuvat perunat.
Junatkin seisoivat, kun ostajat herkut veturiin,
resiinaan kantoivat mukanaan.
Kotini kellari oli kylän paras,
kuiva talvilämmen kesällä viileä.

Tuulimylly kotiin veden nosti voimin uudistuvien
ennen syntymäni aikaa.
Vesijohdot saunaan, navettaan keittiöön
ja kesällä pihaan,
antoivat raikkaan ja kirkkaan puhtaan veden.
Oli sähkövirta samoin vanha tuttu.
Öljyvalaistusta en siis tuntenutkaan.
Samoin puhelinkin oli vanhastaan vaan
Ja radio aikaan kolmekymmenluvun alkupuolelta,
se kotiin hankittiin.
Korkeajännite, sähkölinja tuttu.
Keikyästä Poriin pellon yli vaan,
kuten rautatiekin
avattu mennehen vuosisadan aikaan.

Matkamme kaupunkiin junilla, autoilla
aina ajettiin vaan.
Pori oli lähin, ei kaukana Rauma,
Tamperekaan olleet. Helsingissä käytiin luona
setäni, sen rovastin kookkaan ja ylpeänkin herran,
kuten setien myös tätien koteihin.

Nuotalla vedettiin kodin ruokapöytiin
lohta ja siikaa vain.
Usein minäkin sain rannalla odottaa
nousua kalojen, kotiini kantaaksein.
Kalastusmestari hän nuottamökillä
saaliit kirjasi vaan,
ja ylimääräiset kalat palautti jokeen kasvamaan.
Miehiä törmällä jutteli istuessaan,
kaloja hakevat naiset puuhailivat, ehkä siivosivat.
Mukulat vedessä hiekalla kahlaten vain
näkinenkiä hetken tarkkailivat.
Kristallinkirkas tuo vesi oli silloin.
Kalojen uintia me seurata voimme.
Näin ennen sotia, ja hetken jälkeenkin.